

1.

Mulțumesc, doamnă

Trecătorii nu mă bagă în seamă. Nu văd că sunt un lup rătăcit pe străzile orașului. Un lup cenușiu, mascul sau femelă, fără nume, fără vârstă. În indiferența mulțimii, nu am nici un reper. Mă tem de oamenii, cu nările fremătând de dezgust, mă feresc temătoare, din calea lor. Urăsc pielea și mirosul lor de hoit.

Când am fugit în lume, nu eram decât o fetiță. Mi se spunea Mishke, eram evreică și aveam șapte ani. Într-o zi m-au prins și m-au trimis la școală; apoi, la biserică, la slujbă, cu o pălărie caraghioasă peste părul rebel. Sunt obligată să port haine urâte și incomode, încălțări prea strâmte pentru ghearele mele arcuite, obișnuite cu pământul din păduri. Oamenii nu-mi văd decât urâtenia dobândită prin suferință. Sunt plină de răni și de cruste, și am picioarele deformate de îndelungata mea hoinăreală prin lumea cuprinsă de război. Am văzut moartea pretutindeni, am cunoscut frigul și foamea, mai cumplite decât și le pot închipui toți cei care mă

privesc. Am trăit printre lupi, până când am devenit eu însămi lup, trup și suflet. Iată de ce ei nu-mi pot înțelege violența, nevoia nestăpânită de a mușca drept răspuns la un atac, foamea pe care nu reușesc să mi-o potolesc, precum și libertatea din sălbăticie pe care o caut pe toate drumurile, fără s-o pot găsi.

Mă aflu în oraș, pe urmele fostei mele haite. Există undeva, în Bruxelles, o stradă, o locuință tristă, plină de praf și aproape goală, în care, cândva, mă ascundeam sub pat. Pe vremea aceea, eram o fetiță blondă cu ochii verzi. Îmi amintesc vag de locul prin care trec acum, linia strălucitoare de tramvai care trece prin strada Gallait, linia 56, a unui cartier sărac. Iată o școală. Să fie oare cea pe care am cunoscut-o în ziua în care o femeie în negru a venit să mă ia de mână, în timp ce-mi așteptam tatăl? Stăteam pe una dintre cele trei trepte din piatră cenușie. Nu le văd. Au dispărut oare? Iar arcada asta nu-mi amintește de nimic. Trebuie să găsesc o urmă, undeva. Plec mai departe. Urmând linia de tramvai, ar trebui să regăsesc strada părinților mei. Dar mi se deschid înaintea trei străzi: primele două drepte, în pantă, și a treia, de-a curmezișul.

Le străbat pe toate, adulmecând casele, în căutarea unei amintiri. Renunț repede la prima, pentru că este cotită. Nu-mi aduc deloc aminte să fi fost așa. Mai rămân celelalte două. Aceleași locuințe, aceleași balcoane, fațade identice, una lângă alta. Undeva, la mijlocul drumului, voi alege una, la întâmplare. Așa țin minte: o casă la jumătatea unei străzi; dar nu mai știu unde anume. Eram prea mică. Au trecut de atunci zece ani și este posibil ca locuința să fi fost mai sus sau mai jos, pe această stradă... Mai urc o dată, fără grabă, și cobor, fără să-mi apară în minte vreun amănunt cunoscut.

Câtă pierdere de timp! Celor care m-au adoptat le-am spus o minciună: că mă duc la școală. Dar cum era s-o fac în această după-amiază când nu sunt cursuri?! De la o vreme, mă bucur de puțină libertate, aceea de a merge singură la școală. Dar sunt obligată să vin acasă la oră fixă. N-am voie să întârzii nici un minut. Așadar, este pentru prima dată când rățesc, singură, în căutarea trecutului. Nu încap în doială că se află aici, în acest cartier, undeva în spatele uneia din fațade sau, poate, pe cealaltă stradă. Dar nu mai am timp să băjbăi. Cei care trăiesc aici au aflat, desigur, după război, tot ce s-a întâmplat. Mă opresc chiar la mijlocul străzii, în fața intrării unui imobil. Dacă n-am nimerit unde trebuie, cineva mă va îndruma, cum ar fi să încerc la locuința de vizavi sau la cea de alături, puțin mai jos. Tocmai eu, cea care am străbatut mii de kilometri, singură, prin Europa cuprinsă de război, mă văd acum pierdută pe o bucățică de pământ, incapabilă să deosebesc un balcon de altul. Dacă m-aș afla într-o pădure din Germania, din Polonia sau din Ucraina, aș ști să descopăr vizuina lupilor, copacul scorburos sau piatra de la cotul unui râu. Dar aici, e mai complicat. Stau pe gânduri în fața unor uși închise.

În mod ciudat, mi se pare că am din nou șapte ani și mă tem că voi fi izgonită, că mi se va trânti ușa în nas, cu dispreț. Nu mai sunt un lup. Sunt doar o adolescentă deșirată și nepricepută, al cărei arătător ros de cicatrice ezită în fața a trei butoane ale soneriei. După câte îmi amintesc, nu era cel de jos. Apăs pe cel din mijloc.

Cineva apare în balconul care sper să fi fost al meu, deși nu sunt prea sigură. Un glas de femeie mă întreabă:

– Ce dorești?

– Vă rog, doamnă, aş vrea să vă întreb ceva!

Mă tem că am speriat-o. Chipul meu n-are nimic atrăgător – păr scurt, pielea îngroşată de cruste pe care le scarpin neîncetat, uneori până la sânge... Mersul meu greoi, cu nişte încălţări ce nu mi se vor potrivi niciodată... Mă dau puţin înapoi şi, semeaţă, ridic capul, gata s-o iau la fugă, în cazul unui refuz. Dar femeia răspunde:

– Cobor imediat.

Ori de câte ori am în faţă o fiinţă omenească, îmi este greu să-i vorbesc, neîncrezătoare, căci, în toţi aceşti ani de singurătate, m-am obișnuit să nu-mi vorbesc decât mie însămi, în gând. Aşadar, mă pregătesc: îmi construiesc fraza în minte şi o rostesc deodată, fără să respir, ca să nu greşesc:

– Doamnă, în timpul războiului, părinţii mei locuiau aici. Au fost arestaţi împreună cu mulţi alţi oameni care locuiau pe această stradă. Presupun că n-am greşit adresa. Aş vrea să ştiu dacă aţi auzit ceva despre ei.

– Da, ştiu că au fost oameni arestaţi pe strada asta, dar şi pe cealaltă. Cum se numeau părinţii?

– Nu ştiu.

– Dar care vă este numele de familie? Nu ştiţi cum vă cheamă?

– Nu ştiu. Mama mea se numeşte Geruşa, iar tata, Reuven.

Femeia mă priveşte mirată. N-aş vrea să-mi pună şi alte întrebări. Detest numele pe care-l port în prezent, nume care nu-mi aparţine. De altfel, prea puţin îmi pasă de numele de familie. Cine a mai văzut lup cu nume de familie? Sau vreun cal, vreun câine? Acest „Monique Valle“, această etichetă care mi s-a pus, n-are nici o legătură cu mine. Eu sunt

Mishke, şi gata. Văzând că tac, femeia vorbeşte pe nerăsuflăte, vrând, poate, să termine mai repede.

– Când ne-am mutat aici, n-am găsit nimic, în afară de o cutie şi de nişte fotografii împrăstiate pe jos. Nu m-a lăsat inima să le arunc. Soţul meu le-a pus bine, undeva. Aşteptaţi-mă o clipă.

Nu-mi dă drumul în casă, dar e, totuşi, draguţă, că-mi spune despre fotografii. Aştept, cu emoţie, să le văd. Stau în faţa intrării, cu inima bătându-mi puţin mai repede.

Mă întreb dacă mă aflu unde trebuie, dacă-mi voi recunoaşte mama şi tatăl în fotografii. Nici măcar nu ştiu dacă, printre lucrurile lor, existau şi fotografii. Aveau atât de puţine obiecte în casă! Aproape nici o mobilă, cu excepţia unui pat în care dormeau toţi trei, o masă cu scaune, un fotoliu... Hainele erau atârinate pe pereţi; aveam şi un dulap, în care, ascunsă după măhuri, se afla o puşcă. Am văzut-o, sunt sigură. Şi apoi, Jules, calul meu de lemn. Un cap laie şi ros, fixat pe o coadă de mătură, o jucărie veche, de dinainte de război. Iar eu mă pierdeam într-o lume imaginară, galopând, în şaua acestui armăsar aprig. Era prietenul meu. Dacă ar mai exista, l-aş recunoaşte şi acum, după moliciunea urechilor roase. Aştept, privind strada.

La colţul străzii, stătea un băcan. O căruţă trasă de un cal trecea zilnic prin faţa casei noastre şi se oprea la băcanie. Căruţaşul striga: „Prerr! Jules...“, pentru a-l opri, şi „Dii, Jules...“, pentru a-l face să plece din nou. Iată de ce îi spuneam tot Jules calului meu.

Dar pe aici nu văd nici o băcanie. Şi totuşi, sunt sigură că mă aflu în cartierul meu. Odată, am auzit spunându-se că trebuie să ne ferim de băcan, pentru că obișnuieşte să-i denunţe pe oameni. Poate că, după război, prăvălia a dispărut.

– Astea sunt toate. Uitați-vă la ele. Dacă găsiți ceva, dacă recunoașteți pe cineva, le puteți păstra.

Femeia îmi întinde o cutie de carton, fără capac, plină cu fotografii azvârlite în dezordine, unele mici, altele mari. Scotocesc, timidă, jenată că o fac să aștepte aici, în pragul casei. Femeia e răbdătoare, dar simt, totuși, că abia așteaptă să scape de mine. Îi spun: „Nu, nu sunt părinții mei, scuzați-mă...” Aș vrea, totuși, să aleg o fotografie și să plec, mulțumindu-i. Dar sunt prea multe. Femeia mă privește, îngăduitoare. Iau câte un teanc de fotografii și aleg cu stângăcie; nu mai știu ce atitudine să adopt în fața acestor chipuri și siluete imprimate pe hârtie înnegrită sau îngălbenită de vreme. Sunt mulți copii, dar și adulți, pozând cu toții în ținute diverse. Grupuri de oameni; unele clișee par să fie de dinaintea Primului Război Mondial. Dintre cele mai mari, mă simt atrasă de două portrete: de cel al unui bărbat, și asta pentru că e blond și pentru că are ochi de culoare deschisă, precum cei ai tatălui meu – i-ar putea fi frate; și de cel al unei femei care nu seamănă deloc cu mama mea. Este frumoasă, dar mai puțin frumoasă decât mama. Zâmbește. I se văd dinții albi, ochii mari și triști, părul scurt; mama mea avea un păr minunat, negru și ondulat. Mama mea era atât de frumoasă! Nu, aceștia nu sunt părinții mei. Și totuși, voi lua cu mine cele două fotografii. Doar pentru că reprezintă un bărbat blond și o femeie cu părul negru ca tăciunele. Nu-mi aparțin, dar le-am ales, de parcă niște fantome ar fi ieșit din umbră spre lumină. Erau niște simboluri. Nici măcar n-am întrebat cui aparținuseră, iar pe spatele lor nu scrie nimic. De bună seamă, sunt și ei niște părinți uitați, goți de acasă, ca și ai mei, și care au

avut, probabil, aceeași soartă. Le voi păstra ca pe niște amintiri prețioase.

Le voi ascunde, pentru a fi scutită de tot felul de întrebări, pentru a nu-mi fi luate, pentru a nu fi acuzată de furt sau, mai rău, pentru ca nimeni să nu râdă de încăpățânarea cu care mă consider evreică și cu care spun că mă numesc Mishke. Într-o zi, când voi fi, în sfârșit, liberă, le voi înrăma și le voi pune pe perete. Și le voi privi în fiecare zi, ca și când acești oameni ar reprezenta tribul meu necunoscut. Le voi înconjura cu flori și voi aprinde lumânări, așa cum făcea mama, în serile sărbătorilor evreiești.

– Le iau pe astea.

– Foarte bine, mă bucur.

Nici măcar nu-mi pune întrebări; dar nici eu nu-i dau explicații. La urma urmelor, în ciuda amabilității pe care mi-o arată, puțin îi pasă cine sunt acești oameni sau cine sunt eu. O deranjez. Războiul a luat sfârșit.

– Dar aș fi vrut să știu ce s-a întâmplat, doamnă.

– Oh, noi nu știm nimic; nu eram aici; se povestește că se făceau arestări și că oamenii erau izgoniți. Dar ar trebui să mergeți mai sus, și chiar în cealaltă parte a cartierului, pentru că acolo au fost mai multe razii...

Deși privirea sa nu are nimic amenințător, nu mă simt în largul meu; simt nevoia să fug.

Oricum, trebuie să mă întorc degrabă acasă; este târziu și voi încasa, fără îndoială, o chelfaneală. Sunt atât de tristă și de decepționată de această tentativă nereușită, încât nu am curaj să merg mai departe. Și apoi, încotro să mă îndrept? Să sun la toate ușile din cartier? Sau să număr clădirile cu două etaje și cu balcon? Să cerșesc un efort de memorie, ca un copil sărac înfometat de amintiri?

Deși singură pe lume, nu mi-am cerșit niciodată hrana. Am furat-o. N-am cerșit nici dragoste. Doar lupii mi-au dat totul, ca și când făceam parte dintre ei. Fără să știu, eram un pui de lup pe care l-au adoptat și l-au răsfățat cu vânatul și cu căldura lor. Au fost singurii care m-au ocrotit și greșesc căutându-mi amintirile copilăriei printre oameni. Nu mă voi întoarce din drum; e mai bine să uit totul, pentru totdeauna. N-am nume și puțin îmi pasă. N-am nici familie și-mi pasă și mai puțin.

Am supraviețuit printre lupi și așa cum m-au crescut ei voi rămâne toată viața. Abia acum învăț să trăiesc printre oameni, și o fac fără să-i iubesc, cât să stau pe picioarele mele fără să plâng. Știu să-i imit, să le imit schimonoselile, știu să vorbesc, am învățat să scriu și să citesc, să-mi pun o mască, așa cum fac ei. Și, amintindu-mi de viața unică pe care am dus-o și pe care ei n-o vor cunoaște niciodată, simt cum mă cuprinde mândria. Nimeni n-a dormit, ca mine, într-o vizuină, ghemuită în blana unei lupoalice, rozând oase, ca ea, luând poziția culcat în fața șefului de haită.

Iată de ce cizmarul n-a putut face nimic pentru picioarele mele pline de bățături, pentru degetele mele încovoiate, precum ghearele păsărilor de pradă. Picioarele mele de fetiță au alergat pe potecile pădurilor, înfășurate în tot ce am putut găsi pentru a le proteja: papuci vechi, cizme de soldat, cărpe, galoși. Pielea mi s-a îngroșat. O pot rade cu cuțitul, pot smulge cu dinții tot ce mă deranjează. Când crăpam de foame, mesteacam bucăți de piele tabăcită sau îmi rodeam unghiile, pentru a avea iluzia că mănânc.

Habar n-ai tu, doamnă „care nu erai aici în vremea ra-ziilor contra evreilor“, de felul în care am făcut eu războiul. Voi onora aceste două portrete pe care ți le-am luat de sub

nas, pentru că acei oameni au avut aceeași soartă cu cea a mamei și a tatălui meu. Și vor avea parte de mai multă onoare sub salteaua mea de orfană decât undeva, pe fundul unei cutii, într-un colț al locuinței tale.

– La revedere, doamnă, mulțumesc.

Mă grăbesc să ajung la cele două gazde care se ocupă de educația mea. Sybil și Léontine, fete bătrâne, mirese ale Domnului. Vor striga precum găștele, acuzându-mă că am fugit de acasă, că am mințit, că nu sunt decât o prăpădită și mai știu eu ce. Sunt o salbatică, o fată de nimic, care face pipi în grădină, în loc să folosească toaleta, așa cum ar trebui să facă o biată orfană recunoscătoare. Un mic monstru care nu acceptă pălăriile caraghioase. O fată rea, care nu suportă nici chiloții de bumbac și nici cămașile de noapte din finet, închise cu nasturi până-n gât. O rebelă în fața acestui Dumnezeu care mi-a fost impus și care nu este al meu.

De-ar ști ele ce am ascuns sub saltea! Ultimul meu cuțit găsit în pădure, busola care m-a condus în toți acești ani către soare răsare, stelele sovietice smulse de pe cascheta unui soldat mort. Ultimele comori ale vieții mele de fugară printre lupi. Le schimb mereu ascunzătoarea; sunt mai vicleană decât mă cred ele. Sar pe fereastră, mă cațăr pe acoperiș, înfulec toată mâncarea ce mi se pune în față, ca și când ar trebui să fug din nou pentru câteva zile, în care ar urma să am burta goală.

Este și firesc să nu-mi cunoască viața, din moment ce n-au vrut să aflu nimic despre mine.

– Nu, nu ești evreică... Nu, nu te numești Mishke... Tacă-ți gura, Monique! Trebuie să-ți înveți rugăciunea, să știi la perfecție *Ave Maria*, să mergi la spovedanie și să stai în genunchi în biserică, în timpul slujbei. Ai paisprezece ani,